

Ministerie van Financiën

Prinsjesdag

Docentenhandleiding

Lesmateriaal

basisonderwijs

Waarom dit lesmateriaal?

Prinsjesdag is een belangrijke dag in de Nederlandse politiek en samenleving. Het ministerie van Financiën vindt het belangrijk dat ook leerlingen in de bovenbouw van het basisonderwijs begrijpen waar het bij een dag als Prinsjesdag over gaat. Het heeft daarom de werkbladen Prinsjesdag samengesteld. Leerlingen vinden hierin uitleg over het hoe en waarom van Prinsjesdag, de rijksbegroting en de Miljoenennota. De onderwerpen worden behandeld op een manier die aansluit bij hun belevingswereld.

Opzet

De werkbladen Prinsjesdag bestaan uit drie werkbladen. Deze kunt u los van elkaar gebruiken. U kunt ze alledrie behandelen of een deel ervan. In elk werkblad wordt één onderwerp behandeld. De werkbladen bestaan uit leestekstjes en opgaven. De leestekstjes en opgaven zijn zo geformuleerd en vormgegeven dat leerlingen zelfstandig aan het werk kunnen. De inhoud komt tegemoet aan de niveaoverschillen binnen de leergroepen. Er zijn opgaven die letterlijk terug te vinden zijn in de leestekstjes, maar er zijn ook opgaven die wat (meer) zoek- en denkwerk vereisen. De werkbladen zijn goed kopieerbaar, zodat u ze kunt vermenigvuldigen naar het aantal leerlingen in uw klas.

Lessuggesties

Op en rondom Prinsjesdag kunt u op allerlei manieren met uw leerlingen aan de slag. Een paar suggesties:

- Neem het Jeugdjournaal op Prinsjesdag op en bekijk de uitzending samen met uw leerlingen.
- Laat de leerlingen in de klas de opdrachten maken en/of geef de werkbladen als huiswerk mee. Bespreek de antwoorden in de volgende les.
- Hang de ontwerpen van het koffertje (Werkblad A, opgave 2) op in de klas.
- Sta stil bij de betekenis en de geschiedenis van Prinsjesdag. U kunt bijvoorbeeld vertellen dat:
  - het voorlezen van de Troonrede de officiële opening is van het nieuwe werkjaar van de Eerste en Tweede Kamer (de Staten-Generaal).
  - de naam Prinsjesdag stamt uit de tijd van Prins Willem V. Deze leefde zo'n 200 jaar geleden. Zijn verjaardag – 8 maart – werd altijd Prinsjesdag genoemd.
  - in de 19e eeuw Prinsjesdag nog op maandag was, maar dat leden van christelijke politieke partijen ervoor gezorgd hebben dat het dinsdag werd. Anders moesten zij namelijk op zondag beginnen aan hun reis naar Den Haag en reizen op zondag was voor hen een bezwaar.
  - het gebruik van een speciaal koffertje een Engelse traditie is. Tijdens de Tweede Wereldoorlog zat de Nederlandse regering in Engeland. Daar zag de minister van Financiën dat de begrotingsstukken in een speciaal koffertje werden aangeboden. Dat vond hij wel een goed idee.
- Discussieer over de noodzaak van (bepaalde soorten) belastingen en overheidsuitgaven.

- Laat uw leerlingen een Prinsjesdagplakboek maken (krantenartikelen, foto's, tekeningen en eigen verhaaltjes over Prinsjesdag) en hier eventueel iets over vertellen (wat hebben zij geleerd over Prinsjesdag?).

Kerdoelen van het basisonderwijs

De inhoud van de werkbladen Prinsjesdag sluit goed aan bij de kerndoelen van het basisonderwijs. Vooral op het kerndoel Oriëntatie op jezelf en de wereld. Het lesmateriaal sluit ook aan bij de kerndoelen van het domein Nederlands (informatie achterhalen, informatie ordenen, verhalen schrijven) en kunstzinnige oriëntatie (tekenen).

Oriëntatie op jezelf en de wereld

Mens en samenleving

Kerdoel 35 De leerlingen leren zich redzaam te gedragen in sociaal opzicht, als verkeersdeelnemer en als consument.

Kerdoel 36 De leerlingen leren hoofdzaken van de Nederlandse en Europese staatsinrichting en de rol van de burger.

Tijd

Kerdoel 53 De leerlingen leren over de belangrijkste historische personen en gebeurtenissen uit de Nederlandse geschiedenis en kunnen die voorbeeldmatig verbinden met de wereldgeschiedenis.

Achtergrondinformatie

Op het internet is veel achtergrondinformatie over Prinsjesdag te vinden. De volgende websites zijn voor u en uw leerlingen interessant om te raadplegen:

www.financienqschool.nl

Home > Basisonderwijs > Prinsjesdag

Prinsjesdag website voor jongeren met onder andere:

- Leesteksten over Prinsjesdag, belastingen, de rijksbegroting en de Miljoenennota.
- Strips over (de geschiedenis van) Prinsjesdag, de avonturen van het koffertje en belastingen.
- Werkstuktips voor leerlingen van de basisschool.
- PDF-versies van de werkbladen die uitgeprint kunnen worden.

www.prinsjesdag2011.nl

De officiële Prinsjesdag website met onder andere:

- Algemene informatie, zoals het programma, de Troonrede, een fotogalerij en de hoedjesparade.
- Actuele informatie over de rijksbegroting en de Miljoenennota.
- Een overzicht van wat de kabinetsplannen betekenen voor de burger (Effect op u).

www.rijksoverheid.nl/fin

De website van de Rijksoverheid met informatie over het ministerie van Financiën.

Werkblad A

Opgave 1

- A Op een grote troon, in de Ridderzaal. De Ridderzaal staat op het Binnenhof.
- B Op een dinsdag (de derde dinsdag van september).
- C Nee, want de derde dinsdag van september valt ieder jaar op een andere datum.

Opgave 2

Vrije opdracht. U kunt de tekeningen die de leerlingen gemaakt hebben ophangen in de klas.

Opgave 3

1	L	A	K	E	I	E	N			
2	R	I	D	D	E	R	Z	A	A	L
3	B	I	N	N	E	N	H	O	F	
4	D	I	N	S	D	A	G			
5	K	O	F	F	E	R	T	J	E	
6	G	O	U	D						
7	A	C	H	T						
8	S	E	P	T	E	M	B	E	R	
9	H	O	E	D						

Het woord: **TROONREDE**

Werkblad B

Opgave 1

- Een kind betaalt belasting als hij/zij dingen koopt.
Zoals speelgoed, cadeautjes, computerspelletjes, snoep etc.

Opgave 2

- A Mogelijke antwoorden: scholen, wegen, ziekenhuizen, politie, openbare bibliotheken, sportclubs, zwembaden, etc.
- B en C Het antwoord is afhankelijk van de leerling.

Opgave 3

- De overheid betaalt mee aan de politie.
waar | niet waar
  - De overheid betaalt mee aan jouw schoolreisje.
waar | **niet waar**
  - De overheid betaalt mee aan de trein.
waar | niet waar
-

Werkblad C

Opgave 1

Afhankelijk van de leerling.

Opgave 2

- A De rijksbegroting is een **overzicht** van de inkomsten en uitgaven van de overheid.
- B Op **Prinsjesdag** mag iedereen weten wat er in de rijksbegroting staat.
- C Van de **belastingen** betaalt de overheid dingen die (bijna) iedereen gebruikt.

Opgave 3

- De minister van Financiën gaat met een speciaal koffertje naar de Eerste Kamer.
waar | **niet waar**
  - De Miljoenennota is de naam van alle begrotingen bij elkaar.
waar | **niet waar**
  - Alle ministers maken hun eigen begroting.
waar | niet waar
-

www.financien4school.nl

www.prinsjesdag2011.nl

September 2011
Oplage: 30.000 exemplaren

Dit kopieerbare lesmateriaal is een uitgave van het ministerie van Financiën. Bij deze docentenhandleiding horen de werkbladen Prinsjesdag Basisonderwijs.

Ministerie van Financiën
Directie Communicatie
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
Telefoon (0800) 8051
www.rijksoverheid.nl/fin

Vormgeving en illustraties Studio Tint, Den Haag
Druk Drukkerij van Deventer, 's Gravenzande